

**Anti-pestprotocol
Burgemeester Walda School
2022-2024**

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	4
1. Preventieve interventies.....	5
2. Pesten signaleren	6
2.1 VERSCHIJNINGSVORMEN PESTEN	6
2.2 PESTROLLEN	6
3. Plan van aanpak	7
3.1 HET TE VOLGEN STAPPENPLAN BIJ PESTINCIDENTEN	7
Bruikbare websites.....	8
Bijlage 1	9
Bijlage 2	11
Bijlage 3	13

Voorwoord

Op de BWS wordt pesten niet getolereerd, omdat elk kind zich veilig moet voelen op school. Elk pestsignaal dat afgegeven wordt, nemen wij serieus. Het anti-pestprotocol is een document van de BWS waarin vastgelegd is dat pestgedrag op school niet wordt geaccepteerd en omschrijft hoe wij hiermee omgaan.

Uitgangspunten

De BWS →

- Neemt pesten serieus. Alle betrokken partijen (medewerkers, leerlingen en ouders) zijn alert op pestsignalen. Er wordt een beroep gedaan op de verantwoordelijkheid van alle betrokkenen.
- Is actief in het scheppen van een veilig pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als onacceptabel gedrag wordt gezien.
- Ontplooit preventieve en curatieve interventies om pesten te voorkomen, te signaleren en aan te pakken.
- Treedt acuut op wanneer pestproblemen zich voordoen en beschikt over een directe aanpak tegen pesten (uitvoeren anti-pestprotocol, 5-sporen aanpak!).
- Zorgt ervoor dat medewerkers deskundig zijn in het signaleren en bestrijden van pesten en neemt een duidelijke stelling tegen pesten in.
- Heeft een interne vertrouwenspersoon (IVP, Esther Nobel) voor de leerlingen en een antipestcoördinator (APC, Maaïke Mensink) aangesteld.

Op de IVP kan een beroep gedaan worden wanneer leerlingen een laagdrempelig anoniem en vertrouwelijk gesprek willen voeren in geval van bijvoorbeeld agressie, geweld, discriminatie, racisme, seksuele intimidatie en homoseksuele intimidatie.

De APC coördineert het antipestbeleid en fungeert als aanspreekpunt pesten voor medewerkers, ouders en leerlingen. Ouders en leerlingen kunnen bijvoorbeeld een melding pesten doen bij de antipestcoördinator.

1. Preventieve interventies

Om een veilig schoolklimaat te creëren worden er verschillende preventieve interventies ingezet. Het hebben van een aanspreekpunt en het opstellen van een pestprotocol voorkomt niet, dat er gepest wordt. Het is belangrijk om aandacht te hebben voor groepsdynamiek, gedrag en leefregels en het uitdragen van een gezamenlijk en eenduidig standpunt tegen pesten.

Pesten in welke vorm dan ook vinden wij op de BWS onacceptabel.

Schoolbrede preventieve interventies:

- De directeur is belast met de algemene verantwoordelijkheid en zorgt ervoor dat medewerkers over voldoende informatie beschikken aangaande pesten en de aanpak hiervan.
- De directeur zorgt voor bekendheid van de vertrouwenspersoon leerlingen en de APC, onder andere door vermelding in de schoolgids en op de website.
- De APC heeft, naast een pedagogische achtergrond, de cursus APC gevolgd en is voldoende in staat om de medewerkers te ondersteunen en van advies te voorzien.
- Er zijn schoolregels met daarin leef- en omgangsregels opgesteld (zie schoolgids).
- Medewerkers houden actief toezicht op het schoolplein, tijdens de pauzes en tijdens leswisseling.
- Het anti-pestprotocol wordt jaarlijks in het team besproken en geëvalueerd.
- In de Leerlingenraad (LR), Ouderraad (OR) en de Medezeggenschapsraad (MR) wordt het onderwerp pesten aan de orde gesteld.
- Om het jaar organiseert de schoolleiding een workshop met het onderwerp pesten voor de gehele onderbouw. Het streven is om alle leerlingen tijdens hun schoolloopbaan op de BWS in ieder geval één keer deze workshop/voorstelling aan te bieden.
- Vanuit het zorgteam van de BWS wordt een sociale vaardigheidstraining aangeboden.

Klassikale preventieve interventies:

De mentor →

- Bespreekt in de klas de algemene leef- en omgangsregels van de school.
- Stelt samen met de leerlingen de gedragsregels van de klas op.
- Bespreekt het anti-pestprotocol.
- Geeft lessen in sociale vaardigheden gericht op bijvoorbeeld sociale omgang en relaties met elkaar, pesten en plagen, groepsdynamiek en groepsdruk, erbij horen, voor jezelf opkomen etc.
- Geeft lessen over veilig internetgebruik en social media.
- Bespreekt de rol van vertrouwenspersoon leerlingen en de antipestcoördinator.
- Organiseert activiteiten om de saamhorigheid in de klas te verhogen.
- Spreekt leerlingen aan op ongewenst gedrag.
- Overlegt met de leerlingcoördinator en APC.

De vakdocent →

- Werkt aan een positieve sfeer in de groep.
- Bespreekt de gedragsregels die gelden in zijn/haar les.
- Draagt zorg voor een goede verdeling van leerlingen aangaande groepswork.
- Neemt een actieve rol aan als het gaat om het aanspreken van leerlingen bij ongewenst gedrag.
- Is alert op ongewenst gedrag en meldt pestsignalen bij de mentor.

2. Pesten signaleren

Pesten vindt geraffineerd plaats en het is vaak niet bekend dat er gepest wordt omdat de pestproblematieken niet worden gemeld. Het is van belang dat de mogelijke signalen die pesters en slachtoffers kunnen vertonen, bekend zijn. De signalen staan in verbinding met gedragsveranderingen en verschillen per leerling. Lastig is dat een leerling niet altijd signalen vertoont of dat de signalen andere oorzaken kunnen hebben. Het is dus van belang dat de docent de oorzaak van de gedragsverandering onderzoekt.

In de bijlage is een lijst van signalen toegevoegd. De meest genoemde signalen worden in de bijlage omschreven. Bij het gepeste kind wordt een onderscheid gemaakt in primaire en secundaire signalen. Primaire signalen vallen op en secundaire signalen meestal niet. Gerichte en nauwkeurige observatie door betrokken partijen geven inzicht in de secundaire signalen.

2.1 Verschijningsvormen pesten

Pesten heeft verschillende verschijningsvormen. De scheidslijn tussen de verschillende vormen is soms niet duidelijk te trekken. Zo kan indirect pesten ook in directe vorm plaatsvinden of kan digitaal pesten gecombineerd met verbaal en racistisch pesten plaatsvinden.

Bij direct pesten kunt u denken aan:

1. Fysiek (lichamelijk): duwen, schoppen, slaan of knijpen.
2. Verbaal (met woorden): schelden, narroepen, beledigen, belachelijk maken of uitlachen.
3. Materieel (met spullen): spullen kapot maken, opeisen, afpakken of verstoppen.
4. Mentaal pesten/bedreigen: iemand tot iets dwingen, chanteren, intimideren.
5. Racistisch: schelden of opmerkingen over ras en/of huidskleur.
6. Seksueel: schelden of seksueel getinte opmerkingen en/of gebaren.

Indirect pesten:

Relationeel/sociaal → buitensluiten, negeren, roddelen, geruchten verspreiden.

Cyberpesten:

De wijze waarop cyberpesten plaatsvindt gaat vaak samen met het gebruik van sociale media. Welke sociale media jongeren gebruiken is trendgevoelig.

2.2 Pestrollen

Pesten is een complex groepsprobleem en er is altijd sprake van een machtsverschil. De groep bepaalt of en wie er gepest wordt.

Als er sprake is van pesten, kunnen verschillende betrokkenen worden onderscheiden. Bij pesten komen een aantal standaardpestrollen voor:

Gepeste/pestslachtoffer	De leerling(en) met de zwakkere positie in de groep, mikpunt voor pesterijen.
Pester	Dominante leerling(en) met de sterkere positie in de groep. Neemt het initiatief om de ander te pesten = initiatief nemende dader.

Meelopers	Assistent-pester: hij of zij pest actief mee en voert in naam van de pester uit. Ondersteunen en helpen de pester.
Aanmoedigers	Zij worden ook wel de supporters en/of aanmoedigers genoemd. Deze groep bestaat uit de versterkers. Ze zijn bang voor de pester of willen erbij horen.
Middengroep	De omstanders/toeschouwers in de groep. Zij zien het pesten, maar grijpen niet in. Ze zijn mogelijk bang om zelf slachtoffer te worden. Zij vormen de grootste groep.
Helpers	De verdedigers van het pestslachtoffer. Deze leerlingen komen op voor het slachtoffer en proberen het pesten te stoppen.

3. Plan van aanpak

Een klassieke ingreep bij pesterijen is het op de kop geven van de pester en de gepeste leerling troosten en verwijzen naar het zorgteam. Alleen straffen kan averechts werken en de gepeste leerling verwijzen naar hulpverlening kan het negatieve zelfbeeld van de leerling juist alleen maar versterken. Uit onderzoek is gebleken dat er bij pestgedrag meer partijen betrokken zijn en dat het heel lastig is om het pesten te stoppen wanneer het groepsproces in stand blijft.

Bij de aanpak tegen pesten richten wij ons dan ook op de 5 sporen aanpak van Van der Meer:

- Hulp voor de gepeste
- Correctie en hulp voor de pester (en meelopers)
- Aandacht voor de sfeer in de groep waarin gepest wordt; mobiliseren van de middengroep.
- De ouders van de gepeste en de pesters betrekken bij de aanpak om pesterijen te stoppen.
- Ondersteuning voor personeel om pesten adequaat aan te pakken.

Het is belangrijk dat **alle** medewerkers hun verantwoordelijkheid nemen voor het groepsproces, dit is niet alleen de taak van de mentor.

3.1 Het te volgen stappenplan bij pestincidenten

Een protocol is een gedragsovereenkomst, in de vorm van een aantal uit te voeren stappen.

Fase 1

Individuele gesprekken met de betrokken leerlingen o.l.v. de mentor. De gesprekken met de pester en meelopers hebben een waarschuwend karakter, de leerlingen laten inzien wat het effect is van zijn of haar gedrag op de ander.

Fase 2

Wanneer een leerling nogmaals wordt aangemerkt als pester of meeloper wordt overgegaan naar fase 2. De mentor achterhaalt informatie en vult het registratieformulier in: Wie pest? Wanneer wordt er gepest? En in welke vorm wordt er gepest?

In een individueel gesprek maakt de mentor met de pester en/of meelopers gedragsafspraken. De afspraken over gedragsverbetering worden schriftelijk vastgelegd en er wordt een duidelijk termijn aan gekoppeld. Alle afspraken en genomen stappen worden met de gepeste leerling gedeeld.

Mentor stelt ouders op de hoogte van de gevoerde gesprekken en de gemaakte afspraken. De APC wordt op de hoogte gebracht en ondersteunt mentor in het proces.

Fase 3

Proefperiode: De gemaakte afspraken worden gecontroleerd en bijgehouden door de mentor over een termijn van 2-4-6 weken. Mentor, vakdocenten en OOP noteren alle bijzonderheden in Magister. Mentor checkt de stand van zaken bij de ouders en evalueert de afspraken met de betrokken leerlingen. APC houdt een dossier bij en evalueert de stand van zaken wekelijks met de mentor.

De gesprekken met de leerlingen zijn in eerste instantie altijd individueel. Als de pester naar aanleiding van het gesprek met de mentor zijn/haar fouten inziet kan er gebruik worden gemaakt van Herstelrecht (zie bijlage). Eventueel in te zetten ter ondersteuning van de gepeste leerling: No blame, Steungroep, SoVa.

Fase 4

Als het pesten na fase 2 niet is gestopt, volgt een tweede serie gesprekken. De APC nodigt de leerling, ouders en mentor hiervoor uit. De APC kan in sommige gevallen besluiten dat de aanwezigheid van de directeur gewenst is. De pestincidenten en de door de mentor gemaakte afspraken vormen de basis van deze gesprekken. Ter voorbereiding van dit gesprek kan de leerling besproken worden in het Zorg Advies Team (ZAT), zodat adviezen van de gedragsdeskundige, maatschappelijk werker en GGD hierin meegenomen kunnen worden.

De APC stelt een passende strafmaatregel op, met nieuwe gedragsafspraken. Er volgt een tweede proefperiode van 6 weken, waarbij wekelijks verantwoording aan de APC dient te worden afgelegd.

Afspraken en maatregelen worden vastgelegd in het dossier. De APC onderhoudt het contact met ouders en na 6 weken volgt een evaluatiegesprek.

Fase 5

Wanneer fase 1, 2 en 3 zijn doorlopen (periode van circa 12 weken) en er vindt nog steeds wangedrag plaats door de pesters/meelopers wordt er een (interne) schorsing opgelegd door de directeur. Mentoren, docenten en de APC dragen zorg voor een volledig dossier ter onderbouwing van de schorsing, waarin alle pestincidenten staan geregistreerd.

Ouders worden geïnformeerd door de directeur.

Fase 6

Als het pestgedrag aanhoudt na bovenstaande maatregelen, kan de school overgaan tot (tijdelijke) verwijdering van de leerling.

Bruikbare websites

www.pestweb.nl
www.meldknop.nl
www.veiliginternetten.nl
www.jouwggd.nl
www.vraaghetdepolitie.nl
www.kindertelefoon.nl
www.schoolenveiligheid.nl

Bijlage 1

Signalen van de gepeste/slachtoffers

Algemene kenmerken:

- Psychosomatische klachten: hoofdpijn, buikpijn, misselijkheid, moeheid, eetproblemen.
- Psychische klachten: stil, teruggetrokken, onzeker, angstig, ongelukkig, negatief zelfbeeld, onverwachte stemmingswisselingen.
- Lichaamstaal: gespannen, wegstaren, weinig emotie, ongelukkig, hoofd naar voren buigen, schouders laten hangen.

School:

Primaire signalen→

- De slachtoffers worden vaak op een gemene manier gepest, bespot, vernederd, bedreigd, gekleineerd en hebben een bijnaam;
- Ze worden uitgelachen op een spottende en onvriendelijke manier;
- Ze worden fysiek aangepakt (stompen, slaan, duwen, stoten) en kunnen zich hier niet adequaat tegen verweren;
- Ze zijn betrokken bij ruzies waarbij ze zich niet kunnen verdedigen;
- Hun eigendommen worden beschadigd; ze komen eerder dan de les begint of blijven na de les hangen;
- Ze vertonen blauwe plekken, verwondingen, schrammen, gescheurde kleding, die niet op een normale manier is opgelopen.

Secundaire signalen→

- De slachtoffers zijn vaak alleen en worden uitgesloten.
- Ze lijken geen vrienden te hebben;
- Ze worden als laatste gekozen, bijvoorbeeld bij het vormen van groepjes/niemand wil naast hem/haar zitten;
- Ze proberen dicht bij de leerkracht te blijven en kunnen beter omgaan met volwassenen dan met leeftijdsgenoten;
- Ze vinden het moeilijk om hardop in de klas te praten en geven een angstige en onzekere indruk;
- Ze zien er bang, ongelukkig, neerslachtig en huilerig uit;
- Ze vertonen een plotselinge of geleidelijke verslechtering in schoolresultaten;
- Ze kunnen onder leeftijdsgenoten moeilijk voor zichzelf opkomen.

Thuisituatie:

Primaire signalen→

- Ze komen thuis met gescheurde kleding of bezittingen die stuk zijn;
- Ze vertonen verwondingen (blauwe plekken, schrammen,...) en geven hier een omstreden uitleg voor.

Secundaire signalen→

- Ze brengen na school geen leeftijdsgenoten mee naar huis en worden zelden of niet uitgenodigd voor feestjes;
- Ze slapen rusteloos, hebben nachtmerries, plassen in bed of huilen in de slaap;
- Ze zijn bang om naar school te gaan en fietsen alleen;
- Ze hebben vaak lichamelijke klachten: hoofdpijn, buikpijn, slechte eetlust;
- Ze kiezen een ongebruikelijke route om naar school/huis te gaan;
- Ze verliezen de belangstelling voor schooltaken.

Signalen van de pesters

Algemene kenmerken→

- Ze zijn fysiek sterker;
- Ze hebben grote behoefte te overheersen en hun eigen zin te krijgen;
- Ze zijn impulsief, kunnen moeilijk tegenwerking aanvaarden;
- Ze zijn vaak tegendraads en opvallend agressief naar volwassenen toe;
- Ze worden als stoer aangezien, hebben weinig inlevingsvermogen;
- Ze vertonen opstandig gedrag en hebben een grote mond.
- Ze hebben het vooral gemunt op de zwakkere leerlingen en proberen de meelopers op hun hand te krijgen;
- Meisjes pesten veelal op een subtielere manier, die veel moeilijker op te sporen valt, bijvoorbeeld roddelen, een vriendin afpakken, uitsluiten.

In peestsituaties komen ook leerlingen voor die een dubbelrol hebben. Zij zijn pesters, maar ook slachtoffer: 'bully-victim'. Vaak vertonen deze leerlingen agressief gedrag.

Belangrijk is dat het pestgedrag wordt aangepakt, maar dat de leerlingen ook de zorg krijgen, die zij nodig hebben omdat zij tevens slachtoffer zijn.

Bijlage 2

Registratieformulier

Wanneer fase 1 is doorlopen zonder het gewenste resultaat te bereiken, wordt onderstaand formulier ingevuld.

In te vullen/aan te leveren door mentor pestslachtoffer:

Wat speelt er? (wie, wat, waar, wanneer)

Hoe is de sfeer in de klas?

Checklist APC:

	✓
Mentor heeft schriftelijke afspraken gemaakt met de leerling	
Ouders van alle betrokken leerlingen zijn geïnformeerd	
Zijn alle medewerkers op de hoogte van de gemaakte afspraken?	

In te vullen/aan te leveren door mentor pester(s):

Ondernomen acties richting de klas:

Gemaakte gedragsafspraken leerling:

Evaluatie na 2 weken

Evaluatie na 4 weken

Evaluatie na 6 weken

Bijlage 3

Herstelrecht

Herstelrecht is de tegenhanger van straffen. Bij het herstelrecht staat het slachtoffer centraal. Het gaat om het herstellen van de schade die is aangericht. De gekwetste leerling krijgt spreektijd en de pester krijgt de kans om zijn/haar verantwoordelijkheid te nemen en de toegebrachte schade te herstellen.

De procedure van het herstelrecht ligt in handen van de volwassene (dit kan mentor, leerlingbegeleider of APC zijn). Het is zijn/haar taak om de gepeste leerling en de pester bij elkaar te brengen met als doel schade en relatieherstel. Dit is alleen mogelijk wanneer de macht bij de pester weggehaald wordt. Er is bij herstelrecht geen ruimte voor een pester die de situatie bagatelliseert, ontkent of verdedigt. Herstelrecht is alleen zinvol wanneer de pester berouw toont.

Herstelrecht vraagt een strakke regie, die de pester enerzijds kort houdt en aan de andere kant stimuleert tot positieve acties ten aanzien van de gepeste.

Vragen:

Aan de gepeste	Aan de pester
Wat is er gebeurd?	
Hoe voelde je je toen?	
Wat merk je er nog van?	
Wat is het meeste nare voor je?	
Wat moet ... doen om het goed te maken?	
	Hoe denk je nu over wat je gedaan hebt?
	Waar heb je het meeste spijt van?
	Wat doe je om het goed te maken?
Is dit voor jou voldoende?	

Afsluiten met het maken van afspraken; niet sorry zeggen, maar sorry doen!

